

Ateistisk filosof analyserer Intelligent Design

■ – hvem har definitionsretten, og er der tale om videnskab?

Anmeldes af cand.scient. Andreas Vedel

Bradley Monton, der er professor i filosofi ved University of Colorado i Boulder og erklæret ateist, analyserer og forsvare Intelligent Design i bogen *Seeking God in Science: An Atheist Defends Intelligent Design*, fra 2009. Her er en omtale af bogens to første kapitler. De sidste to kapitler omtales i en senere artikel.

En udbredt definition af intelligent design (ID) blandt ID-tilhængere lyder:

Teorien om intelligent design hævder at visse egenskaber ved universet og levende ting bedst forklæres ved en intelligent årsag, ikke en planløs proces som naturlig udvælgelse¹.

I efterhånden en del år har der været debat om ID og evolutionsteorien. Debatten har vist at ID gerne vil stå som alternativ til evolutionsteorien. Man vil også gerne underlægge ID videnskabelige undersøgelser, så ID kan opfattes som videnskab.

ID-modstanderne, på deres side, mener at ID blot er en form for kristen fundamentalisme og creationisme i forklædning. De affejer derfor ID som uvidenskabelig og som religiøs propaganda.

Med så forskellige opfattelser, er det ikke så mærkeligt at ID-tilhængere og ID-modstandere ofte indvikler sig i bitre og frugtesløse debatter². Det er således forfriskende at støde på en bog som forsøger at skære igennem alt det der forhindrer en saglig debat mellem de forskellige lejre.

Og det er lige netop hvad *Seeking God in Science* gør, skærer igennem. Bradley Monton (BM), der har specialiseret sig i videnskabsfilosofi, har vist stor interesse for bl.a. videnskabelige argumenter for eller imod eksistensen af Gud. Det skulle man måske ikke tro, da han er erklæret ateist³. *Seeking God in Science* er en bemærkelsesværdig bog, især fordi:

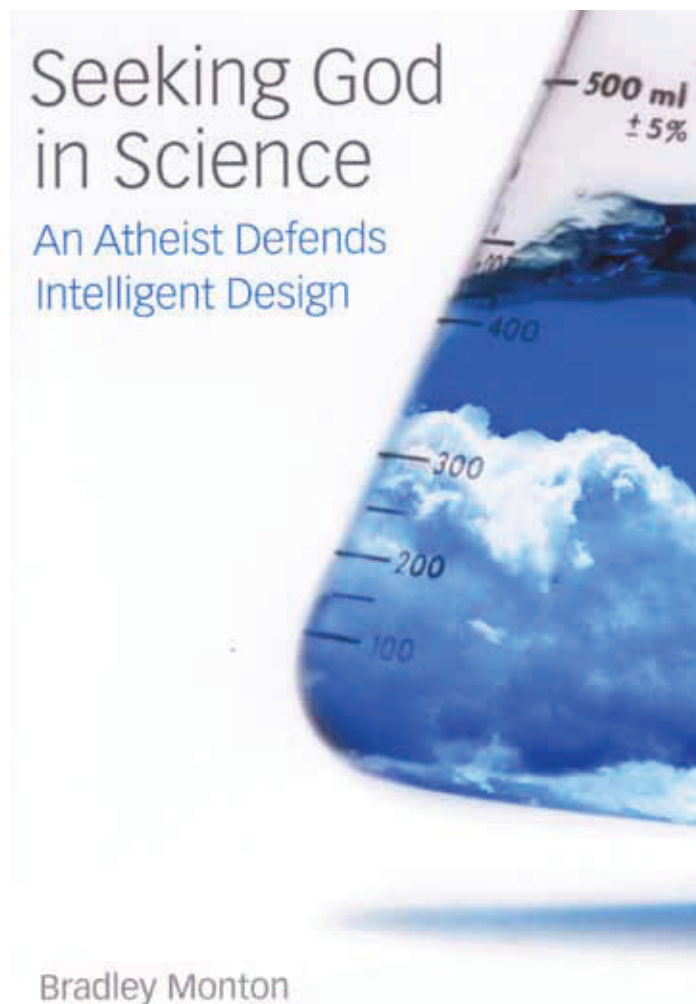
- En ateist analyserer og forsvare ID
- BM gør det bedre end mange ID-fortalere
- Bogen undgår de sædvanlige politisk-kulturelle fælder
- Ud over væsentlige argumenter for ID analyserer bogen også ateistiske holdninger til ID.

En forbedret definition af Intelligent Design?

BM argumenterer i kapitel 1 for forskellige mulige forbedringer af ovennævnte ID-definition og ender med:

I teorien om intelligent design hævdes det

- *at visse globale egenskaber ved universet dokumenterer eksistensen af en intelligent årsag, eller*
- *at visse biologisk medfødte egenskaber af levende ting tilvejebringer dokumentation for den lære at egenskaberne er*

resultatet af forsætlige handlinger fra en intelligent årsag som ikke er biologisk relateret til de levende ting, og

- *tilvejebringer dokumentation mod den lære at egenskaberne er resultatet af en planløs proces såsom naturlig udvælgelse⁴.*

BM behandler i denne forbindelse bl.a. en udbredt opfattelse blandt ID-modstandere, nemlig at ID-påstande i sagens natur er teistiske⁵ fordi de ofte fremsættes af folk, der tror på en overnaturlig skaber. BM argumenterer for at der bør skelnes mellem en religionsbaseret doktrin og en religionsinspireret doktrin.

Kort sagt: Fordi man er uenig med budbringerens virkelighedsopfattelse, så er det intellektuelt uhæderligt (mere eller mindre) automatisk at afskrive budbringerens alternative naturvidenskabelige forklaringer. Dette beror naturligvis på om ID overhovedet kan opfattes som naturvidenskab.

Hvorfor er det legitimt at behandle ID som videnskab?

Det virkelig vigtige spørgsmål er, ifølge BM, om ID er sandt. Hvorvidt ID er videnskab anser BM for sekundært. Alligevel indeholder kapitel 2 en indsigtfuld diskussion af

- irreducibel kompleksitet,
- enighed i de videnskabelige miljøer om at ID er tilbagevist,
- Guds eksistens og videnskabelige forklaringer

Irreducibel kompleksitet

Et system der er irreducibel kompleks, kan f.eks. defineres som et system af flere veltilpassede og indbyrdes afhængige dele der tilsammen bidrager til systemets funktion. Emnet har været behandlet i en del artikler i Origo, men for nye læsere henvises til disse artikler og Michael Behe⁶.

Enighed i de videnskabelige miljøer?

BM's argumentation ang. tilbagevisning af ID i de videnskabelige miljøer er i al korthed følgende: Selv om alle ID-angreb på evolutionsteorien skulle vise sig at være videnskabeligt uholdbare, så er det ikke i sig selv et argument for at hele ideen om ID er videnskabeligt uholdbar.

BM argumenterer dernæst for at selv om selve ideen om ID skulle vise sig at være videnskabeligt uholdbar, så er det heller ikke et argument for at ideen om ID er usand.

BM henviser til at den videnskabelige teori som Newtons fysik repræsenterer, er blevet tilbagevist for en række specialtilfælde. F.eks. bør ure i forskellige tyngdefelter iflg. Newton gå

med samme hastighed, hvilket de ikke gør. Alligevel undervises alle gymnasie- og universitetslever verden over stadig i Newtons fysik, fordi Newtons teorier (på trods af mangler) regnes for videnskab. På samme måde, argumenterer BM, kan ID – på trods af en evt. tilbagevisning af ID fra det videnskabelige miljø – alligevel vise sig at være videnskab.

Guds eksistens og videnskabelige forklaringer?

Metodologisk naturalisme er opfattelsen at naturvidenskabelige forklaringer aldrig kan bevæge sig uden for ikke-styrede, naturlige årsager. Antagelsen er altså at intet andet end naturen eksisterer, og Gud, ånder m.m. afvises som ikke-eksisterende.

BM påpeger at ID-modstandere ofte påberåber sig at der er enighed om den metodologiske naturalisme i de naturvidenskabelige og filosofiske miljøer. Hvis det er rigtigt, så er Gud altså "forbudt" i videnskabelige forklaringer.

BM argumenterer bl.a. vha. nogle (i princippet) teoretisk mulige astronomiske observationer for at sådanne observationer kunne pege på en intelligent skaber. Observationerne ville gøre det videnskabeligt og intellektuelt hæderligt at opstille en hypotese om Guds eksistens, vel at mærke på baggrund af videnskabelige holdbare observationer.

ID kan, ifølge BM, altså medregnes som videnskab hvis videnskabelige observationer og eksperimenter kan tolkes som tegn på en overnaturlig skaber eller intelligens. Her er BM således inde at analysere selve omdrejningspunktet for ID, og pointen er at eksperimenter og observationer der opfylder kriterierne for god videnskab, kan sprænge den metodologiske

naturalismes alt for snævre rammer. Læsere bekendt med f.eks. Alvin Plantingas⁷ tanker vil måske genkende ovennævnte argument.

Mange kritikere af ID har i deres entusiasme for at dræbe barnet i vuggen, ydet en stor indsats for at kortslutte diskussionen. Her argumenterer Monton i *Seeking God in Science* for at ideen om ID rejser nogle vigtige spørgsmål der i hvert fald aldrig bliver løst ved at ignorere eller marginalisere dem. ■

Kilder

- Behe, Michael; *Darwin's Black Box: The Biochemical Challenge to Evolution* (New York: Free Press, 1996)
- Monton, Bradley; *Seeking God in Science: An Atheist Defends Intelligent Design* (Broadview Press, 2009)
- Plantinga, Alvin; Whether ID is Science isn't Semantics, *Science & Theology News*, March 7, 2006. Artiklen kan findes online på <http://www.discovery.org/a/3331>
- Wells, Jonathan; *The Politically Incorrect Guide to Darwinism and Intelligent Design* (Regnery Publishing, Inc. 2006).

Links

<http://www.intelligentdesign.org>
<http://www.discovery.org>
<http://spot.colorado.edu/~monton/BradleyMonton/Home.html>
<http://www.denstoredanske.dk>

Foto: Istockphoto

Analytisk klarsyn over kontroversielle spørgsmål

Lad os afrunde omtalen af "Seeking God in Science" med flg. citat (i min oversættelse) der forhåbentlig kan fungere som en appetitvækker til den kommende artikel om bogens to sidste kapitler:

I sidste ende er hvad vi virkelig ønsker at vide, ikke om intelligent design er videnskab – det vi virkelig ønsker at vide, er om intelligent design er sand. [...] Men hvis det viser sig at intelligent design er sandt, ville den omstændighed at det ikke er videnskab virkelig betyde noget for os? Det ville helt sikkert fortælle os noget interessant om hvordan "naturvidenskab" forstås i vores samfund, men det ville ikke afholde os fra at undersøge de vigtige spørgsmål om egenskaberne ved den intelligente designer og rækkevidden af dennes design⁸.

Ved at anvende sine evner som en analytisk filosof bringer BM nyt lys over flere kontroversielle spørgsmål der knytter sig til ID. De ofte ophedede debatter om evolution, creationisme og ID har brug for det forsøg på klarsyn som er ærindet i denne bog.

Selv om jeg ikke finder alle BM's argumenter lige overbevisende, så vil jeg alligevel ønske at alle der ønsker at udtale sig om – eller blive klogere på ID – først ville studere denne bog omhyggeligt.

Foto: Istockphoto

Noter

1. Den danske definition er min oversættelse af flg. passus:
The theory of intelligent design holds that certain features of the universe and of living things are best explained by an intelligent cause, not an undirected process such as natural selection.
Denne definition af ID er der udbredt konsensus om bl.a. ID-tilhængere, se f.eks. <http://www.intelligentdesign.org> eller <http://www.discovery.org>
2. Et relativt letlæst indblik i disse debatter kan f.eks. findes i bogen af Jonathan Wells, *The Politically Incorrect Guide to Darwinism and Intelligent Design* (Regnery Publishing, Inc. 2006).
3. Se Bradleys Montons webside: <http://spot.colorado.edu/~monton/BradleyMonton/Home.html>
Eller evt. et interview med Monton på <http://www.galilean-library.org/manuscript.php?postid=43850>
4. Den danske udgave af BM's ID-defintion er min egen oversættelse og organiseret i punktopstilling af flg. passus:
The theory of intelligent design holds that certain global features of the universe provide evidence for the existence of an intelligent cause, or that certain biologically innate features of living things provide evidence for the doctrine that the features are the result of the intentional actions of an intelligent cause which is not biologically related to the living things, and provide evidence against the doctrine that the features are the result of an undirected process such as natural selection.
(Seeking God in Science, p 39)
5. teisme (af gr. *theos* 'gud' og -isme), den filosofiske opfattelse at Gud er en bevidst person som er forskellig fra verden, men som frit har skabt verden, opretholder den og til stadighed ledsager de enkelte skabninger. Teisme adskiller sig fra panteisme som hævder at Gud er et navn for naturens samlede kræfter, og fra deisme som hævder at Gud har skabt verden, men ikke bekymrer sig om den. Kilde: <http://www.denstoredanske.dk>
6. Michael Behe: *Darwin's Black Box: The Biochemical Challenge to Evolution* (New York: Free Press, 1996)
7. Plantinga, Alvin; *Whether ID is Science isn't Semantics*, Science & Theology News, March 7, 2006
8. Min oversættelse af flg. passus:
Ultimately, what we really want to know isn't whether intelligent design is science—what we really really want to know is whether intelligent design is true. (...) But if it turns out that intelligent design is true, would the fact that it's not science really matter to us? This would certainly tell us something interesting about how "science" is understood in our society, but it wouldn't stop us from investigating the important questions regarding the nature of the intelligent designer and the scope of its design. Seeking God in Science, p. 73.

